

2017

Závěrečná správa

Hospodárenie a ochrana aktív ÚPVS a kontrola splnenia prijatých opatrení
na odstránenie nedostatkov zistených kontrolou v roku 2014

Závěrečná správa

**Hospodárenie a ochrana aktív ÚPVS a kontrola splnenia prijatých opatrení
na odstránenie nedostatkov zistených kontrolou v roku 2014**

PREDKLADÁ

Ing. Karol Mitřík, predseda
Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

VEDÚCA KONTROLNEJ AKCIE

Ing. Zuzana Martincová

Bratislava, marec 2017

OBSAH

ZOZNAM SKRATIEK A SKRÁTENÝCH POMENOVANÍ.....	4
ZHRNUTIE.....	5
1 CIEĽ KONTROLNEJ AKCIE	6
2 RÁMEC KONTROLNEJ AKCIE.....	6
3 ZISTENIA.....	6
3.1 DODRŽIAVANIE VŠEOBECNE ZÁVÄZNÝCH PRÁVNÝCH PREDPISOV.....	6
3.1.1 Výnos MF SR o štandardoch pre ISVS.....	6
3.1.2 Zákon o ochrane osobných údajov v informačných systémoch NASES.....	7
3.2 PLNENIE PRIJATÝCH OPATRENÍ.....	7
3.2.1 Opatrenie č. 1.....	7
3.2.2 Opatrenie č. 2.....	8
3.2.3 Opatrenie č. 3.....	8
3.2.4 Opatrenie č. 4.....	8
4 REAKCIA KONTROLOVANÉHO SUBJEKTU	8
5 ZÁVER	9
KONTAKT	9

ZOZNAM SKRATIEK A SKRÁTENÝCH POMENOVANÍ

SKRATKA	VÝZNAM
IKT	Informačno-komunikačné technológie
ISVS	Informačné systémy verejnej správy
NASES	Národná agentúra pre sieťové a elektronické služby
NKÚ SR	Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
projekt ÚPVS I	Elektronické služby spoločných modulov ÚPVS a prístupových komponentov, kód ITMS projektu 21110120025
projekt ÚPVS II	Elektronické služby spoločných modulov ÚPVS a prístupových komponentov (II. časť), kód ITMS projektu 21110120028
SORO OPIS	Sprostredkovateľský orgán pod Riadiacim orgánom pre Operačný program Informatizácia spoločnosti; Ministerstvo financií Slovenskej republiky
ÚPVII	Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu
ÚPVS	Ústredný portál verejnej správy
ÚV SR	Úrad vlády Slovenskej republiky
vyhláška o rozsahu a dokumentácii bezpečnostných opatrení	Vyhláška Úradu na ochranu osobných údajov SR č. 164/2013 Z. z. o rozsahu a dokumentácii bezpečnostných opatrení v znení vyhlášky č. 117/2014 Z. z.
výnos MF SR o štandardoch ISVS	Výnos Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 55/2014 Z. z. o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
zákon o archívoch a registratúrach	Zákon č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
zákon o finančnej kontrole a vnútornom audite	Zákon č. 502/2001 Z. z. o finančnej kontrole a vnútornom audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
zákon o ISVS	Zákon č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
zákon o ochrane osobných údajov	Zákon č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
zákon o oznamovaní protispoločenskej činnosti	Zákon č. 307/2014 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s oznamovaním protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
zákon o rozpočtových pravidlách VS	Zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
zákon o slobode informácií	Zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií)

ZHRNUTIE

NKÚ SR v roku 2014 vykonal v NASES kontrolu hospodárenia a ochrany aktív v oblasti IKT, v rámci ktorej boli zistené viaceré porušenia zákona o ochrane osobných údajov a výnosu MF SR o štandardoch pre ISVS. Zároveň NKÚ SR identifikoval vysoké riziko zrušenia príspevkovej organizácie NASES jeho zriaďovateľom (ÚV SR), pretože NASES dosiahla v roku 2013 stratu z podnikateľskej činnosti vo výške 93 tis. eur, a k 30. septembru 2014 evidovala výsledok hospodárenia pred zdanením – stratu vo výške 29 tis. eur.

Na základe záverov výsledkov kontroly z roku 2014 NASES prijala štyri opatrenia, ktorých stav plnenia bol preverený NKÚ SR v roku 2016. Všetky opatrenia boli NASES splnené. Avšak NKÚ SR v oblasti hospodárenia a ochrany aktív, na úseku IKT, aj v roku 2016 zistil porušenia zákona o ochrane osobných údajov a výnosu MF SR o štandardoch pre ISVS.

V roku 2014 kontrolóri navrhli, aby NASES, okrem iného, prijala opatrenia na elimináciu rizík, ktoré by mohli spôsobiť neukončenie projektov ÚPVS I a ÚPVS II. Zároveň NASES dostala odporúčanie, aby po ukončení týchto projektov prijala také opatrenia, ktoré zabezpečia plynulý, bezpečný a spoľahlivý chod ňou prevádzkovaných informačných systémov, vrátane organizačného, odborného a technického zabezpečenia.

NASES prijala spolu desať opatrení na odstránenie kontrolovaných nedostatkov v roku 2016, pričom kontrolóri dali NASES celkom pätnásť odporúčaní týkajúcich sa najmä revízie interných predpisov, realizácie a dodržiavania bezpečnostnej politiky a ochrany osobných údajov v informačných systémoch NASES.

1 CIEĽ KONTROLNEJ AKCIE

Predmetom a účelom kontrolnej akcie bola kontrola stavu dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov, správy a ochrany aktív v oblasti informačno-komunikačných technológií vo vzťahu k zabezpečeniu a ochrane aktív ÚPVS a preverenie splnenia opatrení prijatých na odstránenie kontrolou zistených nedostatkov v roku 2014.

2 RÁMEC KONTROLNEJ AKCIE

Kontrola bola vykonaná v súlade so zákonom o NKÚ SR a so štandardmi, ktoré vychádzajú zo základných princípov medzinárodných štandardov najvyšších kontrolných inštitúcií (ISSAI). Pri kontrole boli použité kontrolórske postupy a techniky pre kontrolu súladu a kontrolu informačných systémov, najmä štúdium vnútorných predpisov, kontrola dokladov a dokumentov, nastavenie informačných systémov, rozhovory s manažmentom a zamestnancami NASES.

NASES je príspevková organizácia ÚV SR, zriadená od 1. januára 2009 na účely plnenia odborných úloh v oblasti informatizácie spoločnosti, vyplývajúcich zo zákona o ISVS, správy a prevádzkovania elektronických komunikačných sietí a služieb.

Hlavnou úlohou a predmetom činnosti NASES je správa, prevádzka a rozvoj vládnej dátovej siete GOVNET, prevádzka a rozvoj služieb ÚPVS. ÚPVS je informačný systém verejnej správy, prostredníctvom ktorého sa sprístupňujú spoločné funkcie evidencie, autentifikácie, autorizácie a podpory používateľov, riadenia toku informácií, elektronickej podateľne a elektronických platieb daní a poplatkov.

NASES ďalej poskytuje konzultačnú, sprostredkovateľskú a školiacu činnosť v oblasti informatiky, informačných a elektronických komunikačných sietí, tiež inžiniersko-projektovú činnosť v oblasti informačných sietí a elektronických komunikačných služieb, ako aj iné činnosti týkajúce sa sieťových a elektronických služieb.

3 ZISTENIA

3.1 DODRŽIAVANIE VŠEOBECNE ZÁVÄZNÝCH PRÁVNÝCH PREDPISOV

Kontrola bola zameraná na dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov, na kvalitu správy a ochrany aktív v oblasti IKT vo vzťahu k zabezpečeniu ochrany aktív ÚPVS, a to s dôrazom na zákon o ochrane osobných údajov a výnos MF SR o štandardoch pre ISVS.

3.1.1 Výnos MF SR o štandardoch pre ISVS

NKÚ SR preveril používateľské účty nachádzajúce sa v Active Directory NASES a dodávateľa služieb informačného systému ÚPVS, zoznam aktív, zápisy z kontroly stavu informačnej bezpečnosti a výstupný dokument bezpečnostného auditu posúdenia súladu so štandardmi pre ISVS, vykonaného externou spoločnosťou.

Kontrolou v informačnom systéme NASES bolo zistené, že v niektorých prípadoch informačný systém nebol nastavený

NASES mala v oblasti IKT a ochrany osobných údajov prijatých deväť interných predpisov, avšak ich kontrolou bolo zistené, že niektoré činnosti a úlohy z nich vyplývajúce neboli v súlade s platným organizačným poriadkom. V interných predpisoch sa spomínali zrušené organizačné útvary.

vený v súlade so schválenou bezpečnostnou politikou (riadenie informačnej bezpečnosti), ktorá bola vypracovaná v zmysle výnosu MF SR o štandardoch pre ISVS. Taktiež bolo zistené, že vykonávané funkcie gestora bezpečnosti NASES neboli zapracované v opise činností jeho pracovného miesta, čo nebolo v súlade so štandardmi pre ISVS.

Administrátorská, prevádzková a používateľská dokumentácia informačného systému ÚPVS bola vypracovaná v súlade s výnosom MF SR o štandardoch pre ISVS.

3.1.2 Zákon o ochrane osobných údajov v informačných systémoch NASES

V rámci preverovania súladu so zákonom o ochrane osobných údajov sa NKÚ SR zameral na kontrolu bezpečnostnej dokumentácie (bezpečnostný projekt, bezpečnostná smernica, atď.) a na povinnosti z nej vyplývajúce.

V zmysle zákona o ochrane osobných údajov je povinnosťou prevádzkovateľa informačných systémov, v ktorých sú spracúvané osobné údaje nepodliehajúce oznamovacej povinnosti alebo osobitnej registrácii, viesť evidenciu.

Kontrolou bolo zistené, že NASES nemala vypracované bezpečnostné projekty pre všetky informačné systémy, ktoré prevádzkuje a spracúva v nich osobné údaje.

Taktiež bolo zistené, že NASES nevedla evidenciu o všetkých prevádzkovaných informačných systémov, v ktorých spracúva osobné údaje nepodliehajúce oznamovacej povinnosti alebo osobitnej registrácii. Vo viacerých prípadoch boli zistené formálne nedostatky v poučeníach oprávnených osôb a v predložených evidenčných listoch.

Nesúlad bezpečnostnej dokumentácie a evidencie so zákonom o ochrane osobných údajov bol zistený pri nasledovných informačných systémoch:

- dátová sieť GOVNET a ÚPVS
- evidencia uchádzačov o zamestnanie
- spracúvanie osobných údajov v zmysle zákona o archívoch a registratúrach
- kamerový systém na monitorovanie priestoru v NASES
- spracúvanie osobných údajov v zmysle zákona o oznamovaní protispoločenskej činnosti
- ekonomický softvér OLYMP – Mzdy a personalistika
- ekonomický softvér SOFTIP PROFIT PLUS
- spracúvanie osobných údajov v zmysle zákona o archívoch a registratúrach
- kniha návštev
- evidencia žiadostí o poskytnutie informácií v zmysle zákona o slobode informácií.

3.2 PLNENIE PRIJATÝCH OPATRENÍ

V roku 2014 bola v NASES vykonaná kontrola hospodárenia a ochrany aktív v oblasti IKT. V rámci kontroly boli zistené nedostatky, na odstránenie ktorých prijala NASES štyri opatrenia, ktoré boli NKÚ SR zaslané do januára 2015. V správe o plnení týchto opatrení z mája 2015 bolo uvedené, že tri opatrenia boli splnené a jedno opatrenie sa plní priebežne.

3.2.1 Opatrenie č. 1

V termíne do 31. decembra 2014 mala NASES zamedziť výsledku nehospodárnosti – straty zo zdaňovacej činnosti za rok 2014, keďže kontrolou v roku 2014 bolo zistené, že NASES dosiahla v roku 2013 stratu z podnikateľskej činnosti (93 tis. eur), a k 30. septembru 2014 evidovala výsledok hospodárenia pred zdanením ako stratu vo výške 29 tis. eur. V zmysle zákona o rozpočtových pravidlách VS je zriaďovateľ povinný zrušiť príspevkovú organizáciu k 31. decembru roku, v ktorom zistí, že jej tržby nepokrývajú výrobné náklady počas najmenej dvoch po sebe bezprostredne nasledujúcich rokov.

Na základe preverovania skutočného stavu plnenia opatrenia č. 1 možno konštatovať, že bolo splnené v stanovenom termíne. NASES k 31. decembru 2014 dosiahla vo výsledku hospodárenia z mimorozpočtovej činnosti zisk vo

výške 2,6 tis. eur, a k 31. decembru 2015 bola NASES taktiež v zisku, a to vo výške 621,6 tis. eur.

Zároveň na základe správy o výsledku audítorskej akcie z roku 2015, vykonanej v NASES jej zriaďovateľom – ÚV SR, ktorá bola realizovaná v súlade so zákonom o finančnej kontrole a vnútornom audite, bolo z dôvodu eliminovania rizika zrušenia NASES odporúčané prijať opatrenia na zamedzenie straty z podnikateľskej činnosti v nasledujúcom období. Zároveň z dôvodu eliminovania rizika nesplnenia si povinností v zmysle jednotlivých ustanovení zákona o rozpočtových pravidlách VS v nasledujúcich obdobiach bolo, okrem iného, odporúčané, aby bola dozornej rade NASES pravidelne predkladaná písomná analýza hospodárenia za vykonávanú podnikateľskú činnosť v príslušnom období.

3.2.2 Opatrenie č. 2

Do marca 2015 mala NASES zosúladiť dokumentáciu a evidenciu informačných systémov v súlade so zákonom o ochrane osobných údajov. Zistenia z roku 2014 boli v rámci tohto opatrenia odstránené; opatrenie bolo splnené v stanovenom termíne.

3.2.3 Opatrenie č. 3

Do marca 2015 mala NASES, v súvislosti s ukončovaním projektov ÚPVS I a ÚPVS II, prijať účinné opatrenia na elimináciu rizík, ktoré by mohli spôsobiť oneskorenie ukončenia týchto projektov.

NASES prijala plán aktivít ukončovania projektov ÚPVS I a ÚPVS II, ktorý obsahoval aj zoznam výstupnej dokumentácie, harmonogram úloh a povinnosti vyplývajúcich z usmernenia SORO OPIS o ukončovaní projektov.

SORO OPIS vykonal dve kontroly na mieste, ktoré súviseli s ukončovaním projektov ÚPVS I a ÚPVS II.

Predmetom týchto kontrol bolo overenie dodania častí diela, zistenie reálnosti stavu projektov a kontrola dodržiavania všeobecných zmluvných podmienok vyplývajúcich zo zmlúv o poskytnutí nenávratných prostriedkov na tieto projekty. Správy z kontrol na mieste boli vypracované v máji 2015 a popisovali zistenia SORO OPIS, ktoré boli, na základe stanoviska NASES k plneniu nápravných opatrení zo septembra 2015, odstránené.

Na základe preverovania skutočného stavu plnenia opatrenia č. 3 možno konštatovať, že bolo splnené v stanovenom termíne.

3.2.4 Opatrenie č. 4

Do marca 2015 mala NASES odstrániť nesúlad so štandardmi pre ISVS v oblasti zabezpečenia a prevádzkovania ISVS. Toto opatrenie bolo splnené až po termíne, pretože NASES prijala interný predpis upravujúci proces riadenie prístupov v informačných systémoch NASES až v decembri 2015.

Preverením skutočného stavu plnenia prijatých opatrení bolo zistené, že tri opatrenia boli splnené v termíne (opatrenia č. 1 až 3) a jedno opatrenie bolo splnené po termíne (opatrenie č. 4).

Kontrolou dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti IKT boli opäť zistené porušenia zákona o ochrane osobných údajov a výnosu MF SR o štandardoch pre ISVS.

4 REAKCIA KONTROLOVANÉHO SUBJEKTU

Ku kontrolným zisteniam, uvedeným v protokole o výsledku kontroly, neboli zo strany NASES vznesené námietky proti ich pravdivosti, úplnosti a preukázateľnosti.

V januári 2017 NASES prijala desať opatrení na odstránenie kontrolou zistených nedostatkov. Týkali sa predovšetkým nastavenia informačných systémov v zmysle prijatých bezpečnostných opatrení, revízie a aktualizácie interných

predpisov, bezpečnostných dokumentov týkajúcich sa IKT a ochrany osobných údajov.

Plnenie prijatých opatrení NKÚ SR vyhodnotí po predložení správy o splnení, resp. bude monitorovať ďalšie plnenie opatrení. Závery z kontroly budú zaslané Výboru NR SR pre financie a rozpočet, vedúcemu ÚPVII, vedúcemu ÚV SR a predsedovi dozornej rady NASES.

5 ZÁVER

Kontrolou boli naplnené ciele kontroly. Kontrolná skupina preverila správu a ochranu aktív IKT ÚPVS, dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti ISVS a ochrany osobných údajov, aj splnenie opatrení prijatých na odstránenie kontrolou zistených nedostatkov v roku 2014.

Kontrola poukázala najmä na nedostatočnú realizáciu bezpečnostnej politiky a neúplnú evidenciu informačných systémov, v ktorých sú spracúvané osobné údaje.

K niektorým informačným systémom, v ktorých sú spracúvané osobné údaje, NASES nemala vypracované alebo aktualizované bezpečnostné projekty. Kontrolou bol zistený nesúlad informačných systémov so štandardmi pre ISVS a zákonom o ochrane osobných údajov. Preverení skutočného stavu plnenia prijatých opatrení bolo zistené,

že tri opatrenia boli splnené v termíne a jedno opatrenie bolo splnené po termíne.

Kontrolóri navrhli NASES pätnásť odporúčaní týkajúcich sa najmä revízie interných predpisov, ako aj realizácie a dodržiavania bezpečnostnej politiky a ochrany osobných údajov v informačných systémoch NASES.

Výsledky kontroly boli prerokované s písomne povereným zamestnancom NASES. V zmysle zápisnice o prerokovaní protokolu sa NASES zaviazala prijať do stanoveného termínu opatrenia a do stanoveného termínu zaslať správu o splnení, resp. plnení opatrení. NASES prijala desať opatrení na odstránenie kontrolou zistených nedostatkov. Závery z kontroly budú zaslané Výboru NR SR pre financie a rozpočet, vedúcemu ÚPVII, vedúcemu ÚV SR a predsedovi dozornej rady NASES.

KONTAKT

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky
Priemyselná 2
824 73 Bratislava
☎ +421 2 501 14 451 ✉ info@nku.gov.sk

Národná agentúra pre sieťové a elektronické služby
Kollárova 8
917 02 Trnava
☎ +421 2 3278 0700 ✉ info@nases.gov.sk
